

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

נתבע בערכאות

שתובע לדון בבי"ד, אם נהפך לתובע לענין מקום הדיון

תיק ממונות מס' 2266-עד

(מהד' יט חשון)

עד א': א'

עד ב': ב', ע"י ב"כ טו"ר הרב דניאל בלאק

נושא הדיון

ב' תבע את א' בהוצל"פ על צ'קים שנתן לו א', משום שלטענתו חייב לו א' כסף, והצ'קים ניתנו לו לפרעון. א' טוען שהצ'קים ניתנו לבטחון ולא לפרעון, ולא הוא החייב את הכסף, ומבקש לדון בזה בבית הדין.

א' מבקש צו המורה לב' לסלק את תביעתו מהוצל"פ בטרם בירור בדין תורה, ובית הדין נענה לבקשתו, אך ב' לא ציית להוראת בית הדין, וטענתו, שהואיל והוא נתבע כעת ע"י א' לסלק את תביעתו מהוצל"פ, דינו כנתבע שזכותו לדון במקום אחר, ואינו חייב לציית להוראת בית דין זה המורה לו להסיר את תביעתו מהוצל"פ.

פסק דין

א. מאחר שא' הוא הנתבע העיקרי בתיק זה בהוצל"פ ע"י א', אין א' נהפך להיות כנתבע כשנתבקש לתבוע בדין תורה.

ב. על ב' לקיים לאתר את הוראת בית הדין ולסלק את תביעתו מהוצל"פ, שאל"כ ייחשב כמו שאינו ציית דינא.

(-) מרדכי אהרן הייזלר

(-) מרדכי אייכלר

(-) אברהם דוב לוי, אב"ד

השאלות לדיון

- א. נתבע בערכאות שתבע לדון בבי"ד, האם נהפך הנתבע לתובע לענין מקום הדיון.
 ב. סמכות בי"ד ליתן צו לדון בדין תורה, כשהד"ת יידון בבי"ד אחר.

תשובה

א. מה שכתב צ"כ ב' שנתבע בערכאות שמצקש לדון צבי"ד הופך להיות תובע ומקום הדיון נקבע לפי מקומו של מי שהלך בערכאות, כיוון שזה לדעת השואל צב"ת ישראל (לר' ישראל אברהם אלטר לאנדא מעדעלין) ס"י קסה, וכבר צגנת תרל"ב עלה על דעת השואל ממדינת פולין סברא כזו, אך המחבר שם כתב עליו שצ"כ מלינו חוטא נשכר, דמשום שחטא התובע והלך בערכאות של עכו"ס בלא רשות צבי"ד יעבר על איסור לפנייהם ולא לפני עכו"ס יהיה נשכר בזה עי"ז יהיה מוכרח הנתבע לילך לדון במקומו, אמתה, והלא קיי"ל כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני, והאיך קאמר דיהיה מהני מעשיו שהלך בערכאות בלא רשות צבי"ד להיות מוכרח הנתבע לילך למקומו לדון, ולא מיקרי התובע מוחזק ע"י מעשה בלא כד"ת שיכריח את הנתבע לבוא לדון עמו במקומו וכו', עי"ש באריכות.

ובנידון דידן שההיתר שניתן לתובע ע"י דיין יחיד היה על סמך שרוב העיסוקאית הללו היו צגניבה, אין צו ממש ואין נר"ך צבי"ד כדי להפריכו, ופשוט הדבר כציעתא צכותחא שאין הנתבע הופך לתובע בגלל זה, ומקום הדיון היא במקומו של הנתבע.

ב. כתב הרא"ש צ"ק פ"ק ס"י ה: וכן מלאתי צס הגאון ז"ל כתוב: דתקנתא דרצנן הוא, באיגש דמפסיד נכסיה, משום השבת אצידה. ולי נראה בלא לריכנא לתקנתא דרצנן בלא דין גמור הוא, שחייב אדם להליל עשיק מיד עישקו בכל טלדקי דמלי למיעבד. וכ"כ צב"ת הרא"ש כלל אז ס"י ד. וכתב צב"ת מהרש"ך ה"ג ס"י נח שדן צשאלה אס כל צית דין רשאי לעכב או רק צבי"ד מוחזק ומומחה, עפ"י מש"כ צמ"מ מליה ולוה פ"ב ה"ד שהדיין יש לו לחמוך הדין לפי האמת אפילו חוץ מן הדין, שאין בכל צבי"ד כח בזה אצ"כ הוא צבי"ד חשוב ומוחזק צחכמה וחסידות, ומסיק המהרש"ך דמ"מ האמת הוא שכל דיין או צית דין בגי לעכב אע"פ בלא יהיה כ"כ מוחזק ומומחה. ודייקו צפד"ר כרך צ עמ' 73 שגם דיין יחיד רשאי לעכב כדי להליל עשוק מיד עשקו, לפי שמעשה העיכוב אינו ככל מעשה צבי"ד הדין לחייב את החייב מעלס הדין, אלא מעשה עפ"י הלכה מיוחדת להליל עשוק מיד עשקו. וצב"ת דברי חיים מלאנו ח"ב ס"י ז כתב: מנהגנו לעקל אפ"י על טענה כל דהו.

וביון שזו עיכוב אינו ככל מעשה צבי"ד הדין לחייב את החייב מעלס הדין, אלא מהלכה מיוחדת כדי להליל עשוק מיד עשקו, ע"כ רשאי הדיין - ואף חייב - להליל העשוק גם צמעמד לך אחד בלבד, עד לצירור הדין צבי"ד.